

सक्तिसुधा

आत्मा अमर छ, न यो जन्मन्थ न मर्च । -गीता

सम्पादकीय

राजदूत फिर्ता अपरिपक्व निर्णय

कांग्रेस सभापति शेर बहादुर देउवा नेतृत्वको गठबन्धन सरकारले पुर्णता नपाउँदै केपी शर्मा ओली सरकारले नियुक्ति दिएका १२ देशका राजदूतलाई फिर्ता बोलाउने निर्णय गरेको छ । ओली सरकारले राजदूत सिफारिस गरेका ११ जनाको शुरूमै निर्णय बदर गरेको थियो । सरकारको हठातको निर्णयले पहिल्यै खाली रहेका ११ देशसहित २३ देशमा नेपाली राजदूत रिक्त हुने भएका छन् । शक्तिशाली मुलुक भारत, चीन र अमेरिकामा राजदूत किन फिर्ता बोलाउनु परेको हो स्पष्ट पारेको छैन । भारत, चीन र अमेरिकामा नियुक्त पाएका राजदूत मन्त्री स्तरका राजनीतिक आधारमा नियुक्त भएका हुन । 'राजनीतिक आधारमा नियुक्त भएका सबै राजदूतलाई फिर्ता बोलाउने निर्णय गरेर आफ्न कार्यकर्ता भर्ती गर्न भएको छ ।

सरकारको उक्त निर्णयपछि नीलाम्बर आचार्य (भारत), महेन्द्रबहादुर पाण्डे (चीन) र डा. युवराज खतिवडा (अमेरिका) फिर्ता हुनुपर्नेछ । यी तीन देशमा नेपालको महत्वपूर्ण कूटनीतिक गतिविधि हुने भएकाले राजदूतलाई मन्त्रीस्तरको ओहोदा दिइएको हो । फिर्ता बोलाइएका अन्य राजदूतमा लोकदर्शन रेमी (बेलायत), प्रतिभा राणा (जापान), डा. वंशीधर मिश्र (बंगलादेश), नारदमुनि भारद्वाज (कतार), अञ्जन शाक्य (इजरायल), उदयराज पाण्डे (मलेसिया), शर्मिला पराजुली ढकाल (ओमान), दावाफुटी शेर्पा (स्पेन) र डा. निर्मलकुमार विश्वकर्मा (दक्षिण अफ्रिका) छन् ।

नयाँ सरकार गठनलगातै राजदूत फिर्ता गर्न चलनले राजदूतलाई देशको नभएर दलको बनाउन खोजिएको छ । अधिल्लो सरकारले प्रस्तावित गरेका ११ राजदूतको सिफारिस नयाँ सरकार बनेलगातै खारेज गरिएको थियो । राजदूत नियुक्तिसम्बन्धी सरकारको मापदण्ड अनुसार पराष्ट्र सेवाबाट ५० र राजनीतिक पृष्ठभूमिबाट ५० प्रतिशत नियुक्त गर्नुपर्छ । नेपालका आवासीय दूतावास रहेका ३३ देशमा १७ जनाको राजनीतिक नियुक्ति हुनेछ भने ६ जना पराष्ट्र सेवाका सहस्रित्वहरूले नियुक्ति पाउँदैन् । अहिले पराष्ट्र सेवाका १० जना राजदूत छन् ।

फिर्ता हुनेमा जापानका लागि नेपाली राजदूत प्रतिभा राणा पनि पर्छन् । उनको पदावधि संकिन १० दिन मात्रै बाँकी छ । प्रधानमन्त्री देउवाले आफै सामुदाई समेत फिर्ता बोलाएको नाटक देखाउन हो । ओमानका लागि शर्मिला पराजुलीको कार्यकाल संकिने पनि अधिल्लो सरकारले अर्को व्यवस्था नभएसम्मका लागि उनको पदावधि थप गरेको थियो । सरकारको निर्णयबाट राजदूतहरू फिर्ता गर्ने कदमले कूटनीतिक अपरिपक्वता देखाएको छ । देशभित्र मन्त्रिमण्डललाई पूर्णता दिन नसक्ने सरकारले महत्वपूर्ण कूटनीतिक क्षेत्रमा हात हाल्नुपर्ने अवस्था आएको थिएन । यो सरकारको अपरिपक्व निर्णय हो । भद्राईले नयाँ 'राजदूतहरूको मूल्यांकन कामका आधारमा हुनुपर्छ, लहडमा होइन । सरकारको यो निर्णयले मुलुकको छवि विघ्निए रिस्थित आएको छ ।'

राजदूतहरूले देशको र सरकारको सही प्रतिनिधित्व नगरेको महसुस गर्दा कुनै पनि समय फिर्ता गर्न सक्छ । नेपालको ३० देशमा आवासीय दूतावास, तीनवटा संयुक्त राष्ट्रसंघका लागि स्थायी नियोग ६ महावाणिज्य दूतावास छनाराजनीतिक अस्थिरता र दलका कार्यकर्ता भर्न खोज्दा अस्ट्रिया, अस्ट्रेलिया, रस, इजिप्ट, श्रीलंका, दक्षिण कोरिया, डेनमार्क, साउदी अरब, ब्राजिल, बहराइन, म्यान्मार मा राजदूत छैनन् । धन्न पराष्ट्र सेवाका १० राजदूत भने फिर्ता भएको छैनन् ।

अमृतबहादुर राई (न्युयोर्क, राष्ट्रसंघीय स्थायी नियोग), गणेशप्रसाद ढकाल (थाइल्यान्ड), तापस अधिकारी (पाकिस्तान), मणिप्रसाद भद्राई (स्वीटजरल्ट्यान्ड), भूगू दुंगाना (क्यानडा), दुर्गाप्रसाद भण्डारी (कुवेत), रामकाजी खड्का (जर्मनी), गेहेन्द्र राजभण्डारी (बेलियम), दीपक अधिकारी (फ्रान्स) र कृष्णप्रसाद ढकाल (युएई) छनाराजदूतलाई देशको प्रतिनिधि बनाउनपर्नेमा दलको, नेतालाई रिखाउन सक्ने र चन्दा दिने खोज्ने कारणले यो अवस्था आएको हो यो प्रबृत्ति नहटाए सम्म हम्मे कुटनीतिक क्षमता कमजोर हुनेछ ।

